

22 квітня 2020 року. - Миколаїв : МНАУ, 2020. – С. 18-22.
[URL:http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7055](http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7055).

Ніколаєнко І.В., здобувач вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», групи ПУА 3/1

Миколаївський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ

Культурна спадщина — це одна із надзвичайно важливих складових історичної пам'яті будь-якої нації. І не випадково, що у цивілізованих країнах збереженню пам'яток приділяється велика увага. Недаремно загарбники намагалися або вкрасти, або перевернути нашу історію [1].

У кризовому стані перебуває історичне середовище більшості міст, історично цінна забудова, включаючи пам'ятки архітектури, руйнується та безповоротно втрачається, умови життєдіяльності в історичних центрах поселень знаходяться на неприпустимо низькому рівні, соціально-демографічний склад населення погіршується. Помітних ознак позитивних змін, за незначним винятком, у більшості історичних міст немає. Причини неблагополучного стану історичного середовища міст:

– вступ більшості міст України в стадію активної реконструкції, яка все більше торкається їхніх центральних історичних частин;

– спотворення внаслідок сучасних комерційних факторів розвитку містобудівництва старих будівель невдалими перебудовами й надбудовами, будівництва на місці знесених історичних об'єктів нових споруд, які руйнують масштабність і характер історичного середовища;

– недостатня увага та ігнорування визнання містобудівної спадщини, до якої належать центри історичних міст, як найважливішої складової культурної спадщини України;

– недостатня увага щодо збереження архітектурної та містобудівної спадщини як самостійних цілісних утворень та неврахування їхнього історико-культурного середовища та містобудівних якостей у протиположному здійсненні переважно реставрації й підтримки окремих цінних будинків і споруд, що входять до їхнього складу; незадовільна ситуація з виділенням і фіксацією зон охорони пам'яток і заповідних зон історичних міських поселень;

– неналежне відображення в чинному законодавстві про об'єкти культурної спадщини питань збереження й раціонального використання об'єктів містобудівної спадщини [2].

Державна система охорони пам'яток культурної спадщини в Україні не має належного організаційного, програмно-цільового, матеріального та фінансового забезпечення: не забезпечується паспортизація, облік і реєстрація пам'яток відповідно до вимог Закону України «Про охорону

культурної спадщини», формування Державного реєстру нерухомих пам'яток України здійснюється вкрай повільно; не забезпечено прийняття комплексної державної програми дій із питань захисту, збереження, належного утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, реабілітації та музеєфікації об'єктів культурної спадщини; спостерігається багаторічне та значне скорочення державного фінансування програм, заходів та робіт зі збереження об'єктів культурної спадщини без їхнього належного заміщення коштами з інших джерел фінансування; спостерігається постійний брак коштів на поповнення музейних фондів, ремонтно-реставраційні роботи, музеєфікацію, оновлення обладнання [3].

До проблем слід віднести:

- відсутність концепції чи загальнодержавної програми розвитку заповідників України – як наслідок, в шести областях взагалі немає заповідників, а в семи їхня кількість не перевищує одного;

- неврахування можливостей державного бюджету щодо утримання, охорони та ефективного використання заповідників в інтересах суспільства при прийнятті рішень про їхнє створення;

- невиконання заходів, затверджених постановами Кабінету Міністрів України про створення заповідників, стосовно розроблення генеральних планів розвитку заповідників, оформлення права володіння земельними ділянками відповідно до чинного законодавства, виконання науково-дослідних та реставраційно-ремонтних робіт тощо;

- відсторонення місцевих органів влади від створення комунально-побутової інфраструктури в місцях розташування заповідників не сприяє масовому відвідуванню туристами, в тому числі іноземними;

- нежиття більшістю заповідників заходів щодо нарощування власних доходів за рахунок розширення надання екскурсійних та інших культурно-масових послуг, внаслідок чого їхнє утримання лягає в основному на загальний фонд державного бюджету [2].

Інформаційні джерела

1. Проблеми збереження та використання пам'яток культурної спадщини — пріоритетне питання сьогодення.
URL: <http://kosivart.if.ua/2008/10/19/562/>

2. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України.

3. Титова О. М. Деякі актуальні питання збереження культурної спадщини України. Праці Центру пам'яткознавства. 2009.